

Lubiņš: Apkures katli jāpērk vasarā

KRISTĪNE
STEPĪŅA

Rūpnīcas "Grandeg" īpašnieks Andris Lubiņš no "Godmaņa krāsniņu" ražošanas nonācis līdz granulu apkures katlu izgatavošanai. Apstākļi šobrīd viņa biznesu veicina, tomēr valsts atbalsta programmas pāreja uz vide draudzīgākiem kurināmā veidiem viņš vērtē diezgan skeptiski.

Kādu pieprasījuma pieaugumu pēc granulu apkures katliem gaidāt saistībā ar atteikšanos no fosilā kurināmā izmantošanas galvaspilsētas sistēmās?

Lubiņš: Ņemot vērā ievērojamo dabasgāzes cenas pieaugumu, pieprasījums pēc granulu apkures katliem augs visā valstī, ne tikai Rīgā. Cenas gāzei sāka palielināties jau pirms kara, šobrīd gan mājāsaimniecības, gan uzņēmumi ir satraukušies, ka var pienākt brīdis, ka gāzes piegādes no Krievijas tiks pārtrauktas pilnībā un sāk jau laikus nodrošināties ar alternatīviem apkures veidiem. "Latvenergo" ir iegādājies divus sašķidrinātās dabasgāzes kuģus no Norvēģijas, ASV un Kataras, ar šo gāzi, pirmkārt, tiks nodrošināta termoelektrostaciju darbība un valsts nozīmes uzņēmumi, jautājums gan ir – vai ar šo gāzi pietiks pārējiem uzņēmumiem un mājāsaimniecībām? Otrs jautājums – kāda būs gāzes cena? Šobrīd tā ir tik neadekvāti augsta, ka daudzu energoietilpīgo uzņēmumu biznesam vairs nav jēgas. Parasti "Grandeg" rūpnīcai ražošanas sezona sākas vasarā, taču pērn pieprasījums, īpaši ģimenes māju segmentā, bija augsts visu gadu. Karadarbības dēļ tirgū šobrīd valda histērija – pieprasījums pēc granulu apkures katliem ir milzīgs. "Grandeg" priekšrocība ir tā, ka uzņēmums ražo ne tikai apkures katlus ģimenes mājām, bet arī katlus, kas var nodrošināt kopējās apkures jaudas – no 100 kilovatiem (kW) līdz pat 1,5 megavatiem, kas ir paredzēti uzņēmumiem, slimnīcām, armijas kazarmām utt. Šobrīd Latvijā apkures sezonā strādā seši līdz septiņi tūkstoši "Grandeg" katlu, 20% nodrošina lielās apkures jaudas. Šis tirgus segments šogad varētu palielināties līdz 30–40%, jo "Grandeg" prioritāte ir apkures nodrošināšana lielajās platībās.

Tad jau gāzes cenu kāpums ir pozitīvi ietekmējis jūsu biznesu...

Jā, bet es neko savā uzņēmējdarbībā neesmu mainījis, mainījušies tikai ārējie apstākļi. Arī 2008. gada finanšu krīzes laikā uzņēmumu ietekmēja ārējie apstākļi un tas varēja aiziet pa burbuli. Es biju ban-

krota priekšā, taču, tā kā šis bizness ir mana sirdslieta un jūtu atbildību klientu priekšā, kuriem ir nepieciešamas rezerves daļas un tehniskais atbalsts, tad tā nenotika.

Vai spēsiet tikt galā ar lielo pieprasījumu?

Ražošanas kapacitāte rūpnīcā nav izsmelta, nepieciešamības gadījumā to ir iespējams paaugstināt. Ir problēmas ar darbspēku, trūkst metinātāju, programmējamo darb-galdū operatoru, inženieru. Ņemot vērā šā brīža situāciju, esmu gatavs piedāvāt sadarbību metālapstrādes uzņēmumiem, piedāvāt tiem ražot granulu apkures katlu komplektējošās detaļas.

Vai sankcijas pret Krieviju neradīs izejmateriālu trūkumu?

Lielas problēmas ar metālu ir būvniecībā. Granulu katlu ražošanā tiek izmantots lokšņu tērauds un caurules, kas tirgū nav tik pieprasīts materiāls. Protams, ir neliels stress par nākotni, taču nav pamata satraukumam, ka mums metāla varētu pietrūkt. Tiesa, cenu kāpums ir milzīgs. Metāla cenas dažos segmentos, tostarp arī lokšņu tēraudam, ir pat trīskāršojušās, salīdzinot ar tām, kādas bija pirms pandēmijas. Lai kompensētu metāla izmaksu pieaugumu, apkures katliem cenu esam palielinājuši par 10–15%.

Vai tiem, kuri plāno iegādāties granulu apkures katlus, nav pēdējais brīdis to darīt?

Ņemot vērā šā brīža inflāciju, skaidrs, ka cena zemāka nekļūs. Lielākā problēma ir tā, ka apkures sistēmu iegādi cilvēki atliek uz pašu pēdējo brīdi. Bet rūpnīca nav balons, ražošanu nevar tik strauji palielināt. Nevar novilkt līdz pēdējam brīdim, atjēgties rudenī un grie-bēt nākamajai apkures sezonai iegādāties katlu. Katli, tāpat kā ragavas, jāpērk vasarā vai pat pavasarī.

Savulaik "Grandeg" bija kopuzņēmums Ukrainā – "Grandeg Ukraina". Vai tāds vēl eksistē? Jau 2014. gadā jūs izteicāt bažas par tā pastāvēšanu.

Uzņēmums eksistē, bet, tā kā tas atrodas Harkivā, pilsētā, kas šobrīd jau ir daļēji iznīcināta, tā darbība ir pārtraukta. Jau 2008. gada finanšu krīzē tā pastāvēšana tika nopietni apdraudēta. Ukrainā ir uzstādīti 12 "Grandeg" 500 kW granulu apkures katli. Arī uz Krieviju pirms kara un krīzes tika sūtīta viena fūre mēnesī, mūsu katli darbojas pat Sibīrijā. Tie ir pārbaudīti visnotaļ sūros klimatiskajos apstākļos – minus 40–50 grādos un strādā jau vairāk nekā 20 gadus.

Kuri šobrīd ir lielākie eksporta tirgi?

TIMURA SUBHANKULOVA FOTO
"Neko savā uzņēmējdarbībā neesmu mainījis, ir mainījušies tikai ārējie apstākļi, kuru rezultātā uzņēmums var uzplaukt," secina "Grandeg" rūpnīcas īpašnieks Andris Lubiņš.

VĒSTĪJUMI

Skandināvijas valstīs ģimenes māju apkure lielā mērā ir pārgājusi uz siltumsūkņiem.

Jo lielāka ir apkurināmā platība, jo izdevīgāka ir pāreja uz granulu apkuri.

Pirmie "Grandeg" eksporta tirgi bija Somija, Zviedrija, Baltijas valstis, kā arī Ukraina un Krievija. Līdz 2008. gada finanšu krīzei lielākie pārdošanas apjomi bija uz NVS valstīm. "Grandeg" ražotie katli ir eksportēti arī uz Indiju, Čīli, Kanādu un ASV. Tā kā Skandināvijas valstīs ģimenes māju apkure lielā mērā ir pārgājusi uz siltumsūkņiem un eksportēt uz Eiropas valstīm nav izdevīgi transporta un loģistikas izmaksu dēļ, šobrīd strādājam pamatā vietējā – Baltijas reģiona tirgū.

Kā tad pareizi izvēlēties apkures katlu?

Ir jāzprot katla uzbūves principi katram konkrētajam kurināmajam. Noteikti nevajadzētu izvēlēties čuguna vai kombinēto katlu, kurā var ku-

rināt gan ogles, gan malku un granulas. Ja katlam ir pievienots ārējais deglis, tad ir jāpievērš uzmanība, vai tas tiešām ir granulu katls.

Vai granulu katlu var uzstādīt arī dzīvoklī? Savulaik populāras bija tā dēvētās Godmaņa krāsniņas...

Varētu teikt, ka tieši pateicoties šim Godmaņa krāsniņām, es sāku savu biznesu. Kanādā ieraudzīju granulu kamīnus, kurus var likt telpās, arī dzīvoklī. Tādus var nopirkt arī šobrīd, lai gan mēs tādus neražojam. Nav problēmu ielikt kamīna katlu, bet tas noteikti nebūs lēts risinājums, turklāt ir nepieciešams skurstenis, ko nevar laist caur ventilāciju. Ja dzīvo daudzdzīvokļu mājās pašā augšējā stāvā, skursteni var izvadīt caur jumtu.

Kad varētu atmaksāties, piemēram, 150 m² lielas mājas pāreja no gāzes uz granulu apkures katlu?

Neredzu īpašu izdevīgumu šāda izmēra mājā to darīt, jo kopējās investīcijas būs lielas. Jo lielāka ir apkurināmā platība, jo izdevīgāka ir pāreja uz granulu apkuri, investīcijas atmaksāsies ātrāk. Turklāt nelielās mājās ir grūti atrast vietu, kurā granulu katlu novietot, jo tas ir daudz lielāks par gāzes katlu.

Vai tas nebūs izdevīgi arī tad, ja tiks izmantots VARAM piedāvātās atbalsta programmas finansējums?

Šī programma, no vienas puses, dod, bet, no otras – atņem. Lai varētu pieteikties šim atbalstam, gāzes katls ir obligāti jānoņem, gāzes vads jānoslēdz, jāuzliek granulu katls, tad nāks komisija un vērtēs, vai vispār naudu piešķirt. Netiek dotas nekādas garantijas. Arī raugoties no drošības viedokļa, iespējai pārslēgties uz gāzes apkuri vajadzētu palikt. Tā būtu alternatīva gadījumā, ja pietrūkst granulu vai katlam rodas kādas mehāniskas problēmas. Turklāt tiem, kuri līdz šim ir mājokļus apkurinājuši ar gāzi, būs jāatsakās no iepriekšējā komforta, jo granulu katliem nepieciešamas papildu darbības – jāieber granulas, jātīra katls un pelni. Cilvēkiem ir jābūt psiholoģiski gataviem šādai pārejai. Savukārt tie, kuri pāries no malkas krāsnīm uz granulu apkuri, izbaudīs līdz šim nepiedzīvotas ērtības.

Vai nav pamata satraukumam, ka granulu cenas palielināsies līdz ar pieprasījuma pieaugumu?

Protams. Apkures sezonas beigās granulu cena parasti bija 120–150 eiro par tonnu, bet šobrīd tā pārsniedz 200 eiro. Latvijā gadā saražo vairāk nekā 1,5 miljonus tonnu granulu, taču vairāk nekā 90% no tām tiek eksportēti – galvenokārt uz ES valstīm, ar kurām ir noslēgti ilgtermiņa līgumi. Savukārt imports no Krievijas un Baltkrievijas saistībā ar karadarbības rezultātā noteiktajām sankcijām vairs nebūs iespējams. Līdz šim lielāka granulu imports bija tieši no Krievijas, Baltkrievijas un Ukrainas.

Vai tas nozīmē, ka izteikumi par to, ka, izvēloties granulu apkures katlus, tiks atbalstīti vietējie granulu ražotāji, ir absurdi?

Jā. Lai rastu izejmateriālu granulu ražošanai un spētu nodrošināt pieprasījumu vietējā tirgū, būtu pareizi smalko koksnī jeb papīrmalku, ko iegūst sanitārajās cirmās Latvijas valsts mežos, pārstrādāt granulās, kuras tiktu izmantotas vietējam patēriņam, nevis tiktu eksportētas.